

точки зору їхньої ефективності продиктована суспільною потребою в нарощуванні обсягів економіки, вирішення суспільних проблем бідності, безробіття, зниження стандартів життя. Ті виклики та загрози, які в теперішній час постали перед країною, вимагають ефективного використання будь-якого ресурсу і, в першу чергу, бюджетних коштів, що перебувають у розпорядженні органів влади. Саме належний контроль за ефективністю видатків бюджету та врахування результатів такого оцінювання при формулюванні пріоритетів як бюджетної, так і економічної та соціальної політики, є на сьогодні ключовим завданням політики державної влади в Україні.

Література:

- Боярко І. М., Дехтяр Н. А., Дейнека О. В. Ефективність фінансів державного сектору економіки в системі управління соціально-економічним розвитком України: моногр. Суми: Університетська книга, 2012. 165 с.
- Ведунг Е. Оцінювання державної політики і програм; пер. з англ. В. Шульга. К.: Всеуито, 2003. 350 с.
- Хейне П., Боуттке П. Дж., Причитко Д., Гуреш Т. Экономический образ мышления: пер. с англ. и ред. 10-е изд. М.; СПб.; К.: Издательский дом «Вильямс», 2005. 530 с.
- Allen R., Tommasi D. Managing Public Expenditure: A Reference Book for Transition Countries. OECD. Published by the SIGMA Programme, 2001. 504 p. URL: <http://siteresources.worldbank.org/INTPEAM/Resources/oecdpemhandbook.pdf>.
- Schick A, Keith R., Davis E. Manual on the Federal Budget Process. CRS Report 91-902 GOV, by Washington, December 24, 1991. 218 p.

Заєць Катерина Олександрівна

ст. гр. Ф-42, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Круп'як І.Й.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ МАЙНОВИХ ПОДАТКІВ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Майнові податки, будучи складовою частиною місцевих податків України, оцінюються як самостійне джерело доходів місцевих бюджетів. Відтак, оцінка ефективності майнового потенціалу набуває важливого значення для усіх платників даного податку.

Майнові податки були першими обов'язковими платежами на користь держави. На сьогодні, вони мають змістовне значення в доходах місцевих бюджетів, визначаються основою майнового оподаткування, яке необхідне для отримання суспільних послуг, що надаються місцевими органами [2, с. 37].

Майнові податки – це один з видів оподаткування, як юридичних, так і фізичних осіб на різні об'єкти нерухомого та рухомого майна. Перевагою обов'язкових платежів з майна є суттєве регулююче та контрольне їх значення – при правильній організації, вони служать найважливішим механізмом регулювання економічних відносин, містять елементи економічного стимулу, що сприяє підвищенню ефективності та раціональності використання майна.

В Україні майнові податки використовуються як додаткове джерело збалансування місцевого бюджету без збільшення навантаження на неплатоспроможні верстви населення. Водночас до 2015 року податок на майно був невагомим джерелом надходжень до місцевих бюджетів та становив незначну частку в структурі місцевих податків та зборів. Разом з тим, за останні декілька років річна сума надходжень у бюджет від майнових податків зросла, але питома вага їх у місцевому бюджеті залишається незначною.

Введення в дію таких майнових податків як: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; плата за землю; транспортний податок вплинуло на економічні процеси та позначалося на доходах місцевих бюджетів. Об'єктом оподаткування цих податків є майно, що перебуває у власності фізичних та юридичних осіб, а джерелами їх сплати – особистий дохід громадян або дохід підприємства. Податки даної групи суттєво поповнюють дохідну базу місцевих бюджетів. Так, у 2015 році обсяг податкових надходжень до місцевих бюджетів становив 101,6 млрд. грн., у 2016 році значення даного показника зросло до 146,6 млрд. грн. та 192,7 млрд. грн. у 2017 році. При цьому обсяг майнових податків у доходах місцевих бюджетів у 2015 р. становив 16,01 млрд. грн. та зріс на 8,89 млрд. грн. у 2016 році та на 4,16 млрд. грн. порівняно з аналогічним періодом попереднього року. В середньому питома вага майнових податків за досліджуваний період становила 15,9% від загального обсягу доходів місцевих бюджетів України [3].

Майнові податки мають позитивні аспекти завдяки децентралізації, тому спостерігається приріст надходжень до місцевих бюджетів у порівнянні з попередніми роками. За рахунок надходжень коштів місцевими органами влади забезпечується фінансування соціального та економічного розвитку місцевості.

Порівнюючи податок на майно з іншими місцевими податками та зборами, можна виділити такі переваги їх запровадження: забезпечення регулярних надходжень до бюджетів; справедливий розподіл податкового тягаря; здатність конкурувати із загальнодержавними податками у частині бази оподаткування та обсягу надходжень до бюджетів [1, с. 135].

Перевагами майнового оподаткування в Україні є наступні:

– інститут майнового оподаткування стає важливою підсистемою податкових систем економік добробуту. У розвинених країнах у різних формах сплачують податки ресурсно-майнової групи, які називаються податками на багатство. Вони дають змогу акумулювати фінансові ресурси й слугують механізмом економічного впливу на суспільне виробництво.

– податок на нерухоме майно є стабільним, не зважаючи на коливання в економічному циклі та може суттєво розширити дохідну базу місцевих бюджетів, що вплине на спроможність місцевих органів щодо виконання покладених на них функцій.

– введення комплексного податку на майно, кардинально змінив структуру надходжень до місцевих бюджетів, а саме ведення земельного податку та транспортного податку до надходжень місцевих бюджетів.

Водночас недоліками майнових податків є: посилення ризику для платника, адже сплачувати податок доводиться навіть у періоди фінансової нестабільності; адміністрування податку є технічно нелегким, а попереднє уведення вимагає колосальної підготовчої праці; сприяння економічним відхиленням. Разом з тим, збільшення бюджетних надходжень від майнового податку для заміщення інших джерел в Україні має більше переваг, ніж недоліків та створює можливість приведення до економічного зростання.

Майнові податки є одним із дієвих механізмів формування ресурсного потенціалу органів місцевого самоврядування та джерелом соціального та економічного розвитку територій громад.

Підвищення ролі майнових податків та збільшення їх частки у доходах місцевих бюджетів є одним із основних завдань для органів місцевого самоврядування. Це сприятиме посиленню фінансової стійкості місцевих бюджетів, ефективності використання фіскального потенціалу відповідних територій та покращення рівня і якості послуг, що надаються населенню.

Отже, зростання фіскальної ролі майнових податків у структурі податкових надходжень, досягнення позитивних результатів у збільшенні надходжень місцевих бюджетів за рахунок майнових податків свідчать про високу ефективність останніх, що має важливе значення як для бюджетної політики держави, так і для суспільства загалом.

Література:

1. Гостєва О. Ю. Місцеві податки в зарубіжних країнах: досвід та напрями застосування в Україні. *Економіка та право*. 2016 №3. С.134-139.
2. Круп`як І. Й. Подолання регіональної диференціації податкоспроможності як напрям державного стимулювання розвитку депресивних територій. *Сталий розвиток територій: проблеми та шляхи вирішення: матеріали II Міжнар.*

*наук.-практ. конференції. (Дніпропетровськ, 1 жовт. 2011 р.).
Дніпропетровськ: ДРІДУ, 2011. С. 37-39.*

3. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL:
<http://www.treasury.gov.ua/ua>

Зарецька Христина Сергіївна

ст. гр. ФМ-12, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Лободіна З. М.

ВПЛИВ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Бюджетна децентралізація розпочалася із прийняття в 2015 р. змін до Бюджетного і Податкового кодексів України та інших важливих правових актів щодо передачі органам місцевого самоврядування додаткових бюджетних повноважень і стабільних дохідних джерел для їхньої реалізації; стимулювання територіальних громад до об'єднання та переходу на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом із відповідним ресурсним забезпеченням на рівні міст обласного значення, запровадження правових засад формування спроможних територіальних громад шляхом підвищення їхньої фінансової та економічної спроможності.

З метою визначення позитивних і негативних аспектів бюджетних нововведень проаналізуємо зміни, які відбулися у формуванні доходів місцевих бюджетів до і після започаткованих реформ.

У 2013–2017 рр. відбулося щорічне зростання доходів місцевих бюджетів (з 221,02 млрд грн до 502,1 млрд грн). Основними видами доходів місцевих бюджетів в Україні у 2013–2017 рр. були офіційні трансферти і податкові надходження, зокрема загальнодержавні податки. За рахунок зазначених доходів забезпечується наповнення місцевих бюджетів більш як на 93%. Проте, якщо приріст податкових надходжень за визначений період становив 109,81 млрд грн (з 91,19 млрд грн до 201 млрд грн), то офіційних трансфертів – 156,76 млрд грн (з 115,84 млрд грн до 272,60 млрд грн), що вказує на випереджаюче зростання останніх.

Порівнюючи питому вагу трансфертних платежів у структурі доходів місцевих бюджетів у 2013–2017 рр., констатуємо зменшення частки податкових надходжень на 1,3% до 40% у 2017 р. й одночасне підвищення частки офіційних трансфертів на 1,9% до 54,3% у 2017 р. Отже, можна резюмувати, що перші заходи щодо зміцнення дохідної частини місцевих бюджетів вжиті.